

MICHEL DEBRUYNE
adviseur aan studiedienst Beweging.net

RE-InVEST: Bouwen aan vertrouwen en solidariteit in Europa Een project gegroeid uit de Beweging

De aftrap. Met het toenmalig ACW grepen we het Europees jaar van de armoede in 2010 aan om samen met velen na te denken over hoe het Europees niveau armoede het best kan bestrijden. Eén van de conclusies was dat er maatschappelijke druk nodig is opdat armoede hoger op de politieke agenda van Europa zou staan. Maatschappelijke druk op Europees niveau ontwikkelen kan enkel als middenveld, organisaties en deskundigen de handen in elkaar slaan en een alliantie vormen.

In 2010 ontstond dan ook de *Alliances to fight poverty*, een informeel netwerk van middenveldorganisaties, armoedebestrijdingsorganisaties, vakbonden en academici. Dit informeel netwerk werd en wordt getrokken door de studiedienst van het toenmalige ACW, nu Beweging.net. We komen geregeld samen om standpunten, voorstellen, ideeën uit te wisselen, argumenten af te toetsen en te komen tot gezamenlijke standpunten rond armoedebestrijding. Naar aanleiding van de Europese verkiezingen verspreidden we een memorandum, dat meer dan een eisenbundel was: het was de brede, gefundeerde visie van het netwerk. En het is het fundament waarop RE-InVEST steunt.

DE VOORZET

Het Europees jaar van de armoede viel ten midden van de financiële crisis. De gevolgen van de crisis werden steeds duidelijker. Armoedeverenigingen en middenveld trokken regelmatig

aan de alarmbel. Europa antwoordde met een duidelijk programma. Enerzijds werden de doelstellingen richting 2020 verscherpt: in 2020 moeten er 20 miljoen armen minder zijn. Anderzijds werd een sociaal programma gelanceerd: het *social investment package*.

Dat 'package' was het antwoord van de Europese Commissie op de krimpende - wegens de besparingen - budgetten voor sociale bescherming en welzijn. Het is tegelijkertijd een voorstel tot herstructurering van de sociale bescherming. Het ziet sociaal beleid en sociale investeringen als een productieve investering. Sociaal beleid en bescherming zijn het fundament voor economische ontwikkeling en groei, van meer tewerkstelling en sociale inclusie. Sociaal beleid en sociale investeringen zijn daarom nodig: niet als een vangnet, om te repareren van wat fout is gegaan. Het ziet sociaal beleid en sociale investeringen als een preven-

Het *social investment package* ziet sociaal beleid en investeringen niet als een vangnet, om te repareren van wat fout is gegaan. Het ziet sociaal beleid en sociale investeringen als een preventief instrument om vooraf risico's als werkloosheid en armoede te vermijden.

tief instrument om vooraf risico's als werkloosheid en armoede te vermijden. Voorbereiden of voorkomen in de plaats van repareren, is de slogan.

Het *social investment package* wil met andere woorden de welvaarstaat moderniseren en voorbereiden op de toekomstige risico's. De Europese Commissie stimuleert de Europese landen om een sociaal beleid te voeren dat investeert in menselijk kapitaal ('human capital') zoals investeren in jongeren en jonge kinderen, onderwijs en levenslang leren. Dat investeert in het efficiënt gebruik maken van dit menselijk kapitaal door een actieve arbeidsmarktpolitiek gebaseerd op flexibele bescherming zodat mensen gemakkelijk van de ene job over levenslang leren naar de andere job kunnen stappen. En dat investeert in een sterkere sociale inclusie door de arbeidsmarkt te openen voor moeilijk bereikbare groepen zoals alleenstaande moeders, mensen met een migratiegeschiedenis, enzovoort. Sociale investeringen in scholen, levenslang leren, kinderopvang, kleuteronderwijs, werkpleerplaatsen, begeleiding van werklozen en werkzoekenden, het stimuleren van werkzoekenden,... zijn daarin essentieel. De hervorming van sociale bescherming tot een springplank (sociale bescherming als werkplaats voor levenslang leren) is een noodzakelijke voorwaarde. Met de *package* wilde de Europese Commissie een menselijk antwoord geven op de vele besparingen en tegelijk beter omspringen met de beperkte middelen en het beter richten van de middelen.

DE ASSIST

Het *social investment package* werd gelanceerd ten midden van de crisis als een antwoord op de krimpende budgetten. Ten midden van de vele anticrisismaatregelen en de besparingsprogramma's viel de 'package' als zaad op steenachtige bodem. Ondanks het perspectief van een investering met meer resultaat, werd de package veronachtzaamd in vele landen. De prioriteiten lagen klaarblijkelijk elders.

Bovendien werd de package vanuit verschillende hoeken (vakbonden, middenveld en experts) bekritiseerd. De package veronachtzaamt de huidige armoede en achterstelling, de mensen met een beperkte leervermogen, het individualiseert de maatschappelijke problemen, het mist de vraag naar waardig werk, het miskent de mens als sociaal wezen,... Deze opmerkingen en het beperkte enthousiasme bij de lidstaten viel niet in dovemansoren bij de Commissie. Het sociaal onderzoeksprogramma van de Commissie (Horizon 2020) wil de beide kwesties aanpakken. De gevolgen van de crisis en hoe sociale investeringen hierop een antwoord kunnen zijn, was de titel van het onderzoeksprogramma dat de *Alliances to fight poverty* uitdaagde.

DE HOEKSCHOP

De *Alliances to fight poverty* zijn meer dan een denk- en uitwisselings-tank. We willen 'impact' hebben. We willen wegen op het beleid. Dit willen we doen door in gesprek te gaan met de Europese Commissie en de Europarlementairen en de nationale parlementen.

Voor ons nieuw project willen we voorstellen van armen toetsen aan middenveld en experts, en ideeën van experts toetsen aan de kritische lezing van armen en middenveld. De uitkomst moet meer zijn dan de optelsom!

Het onderzoeksprogramma bood de mogelijkheid om meer te wegen op het beleid. Eenmaal gekozen, staan de poorten tot de beleidsmakers meer open dan anders. De keuze was dus snel gemaakt. Het informeel netwerk dat al 4 jaar samen kwam, was er klaar voor. Onderzoekers uit verschillende universiteiten en vanuit verschillende disciplines verenigden zich met armoedeorganisaties en middenveld onder de leiding van Beweging.net en HIVA. Het is een uitzonderlijke samenwerking in het wetenschappelijk onderzoeksveld: middenveld, armoedeorganisaties samen met experts werken op gelijke voet samen.

Niet enkel de samenwerking was uniek, het doel van de samenwerking was om de kennis te bundelen en samen te leggen. Armoedeverenigingen hebben een heel specifieke kennis over armoede, middenveldorganisaties kennen de sociale en andere wetgeving en hebben met verschillende groepen uit de samenleving contacten, experts kennen de wetenschappelijke wereld. In het voorstel bundelen we deze drie soorten kennis. Experts leren van armoedeorganisaties en middenveld en 'vice versa'. Meer, de voorstellen willen we ook toetsen aan iedereen. Voorstellen van armen worden getoetst aan middenveld en experts, ideeën van experts ondergaan een kritische lezing door armen en middenveld. De uitkomst moet bijgevolg meer zijn dan de optelsom.

Hoe konden we al deze groepen betrekken, met nadruk op de meest kwetsbare mensen, bij het

onderzoek? Hoe kunnen we hun stem laten horen in ons onderzoek? Hoe zorgen we er voor dat deze mensen van het onderzoek beter worden? Vooral deze laatste vraag is belangrijk. Heel wat onderzoek gebruikt de ervaringen van kwetsbare mensen en geeft hen weinig terug. Onze werking moet (ook) hen ten goede komen. Zij moeten er sterker door worden.

Zo willen we voorstellen creëren op basis van rechtstreekse informatie over de sociale schade van de crisis, de gevolgen voor diensten zoals water, huisvesting, kinderopvang, financiële diensten. Sociale investeringen zijn het onderzoeksonderwerp. Maar niet zomaar. De crisis en de besparingsmaatregelen hebben sociale schade aangericht (en richten dat nog steeds aan!). Dit leidt tot wantrouwen en desolidarisering. Sociale investeringen moeten het vertrouwen en de solidariteit tussen mensen, tussen landen, tussen burgers en overheid herstellen. Sociale investeringen, zoals vastgelegd in de *social investment package*, zijn niet voldoende. De kritische vragen maken duidelijk dat de package niet hét antwoord kan zijn. Wel een begin van antwoord.

Sociale investeringen vragen middelen. De *social investment package* wil met de beperktere middelen meer bereiken. Vanuit RE-InVEST stellen we dat meer middelen voor sociale investeringen mogelijk zijn zonder dat ze de begroting extra bezwaren. De schuld van vele landen kan bijvoorbeeld heroriënteerd worden naar sociale en andere investeringen. Fiscale solida-

Vanuit RE-InVEST stellen we dat meer middelen voor sociale investeringen mogelijk zijn zonder dat ze de begroting extra bezwaren. De schuld van vele landen kan bijvoorbeeld heroriënteerd worden naar sociale en andere investeringen.

riteit binnen landen en tussen landen verlicht de begrotingen op aanzienlijke wijze. Deze en andere voorstellen worden verder onderzocht en uitgewerkt.

Dit alles vraagt een draagvlak. We kunnen dat creëren als de democratische besluitvorming van Europa en de lidstaten verder uitgewerkt wordt. Samenwerking tussen de lidstaten is daarvoor heel belangrijk. 'Governance' is een volgende onderzoeksluik, naast het macro-economische en een meer theoretische over de 'capability approach' van Amyarta Sen (zie ook *De gids*, april 2012).

DE WERELDGOAL

Dit onderzoeksvorstel, gedragen door 19 organisaties en/of universiteiten uit 13 landen, werd als eerste goedgekeurd door de Europese Commissie. Voor de eerste keer is een onderzoeksvorstel gedragen door en getrokken door Beweging.net samen met het HIVA aanvaard. Een unicum, ook voor Europa. En nu is het aan ons. We hebben een uitdagend voorstel, we hebben het ons niet makkelijk gemaakt door de bundeling van drie expertises, door te willen wegen op het beleid én van Europa een warme samenleving maken. Dit vraagt meer dan een engagement. Het is bouwen aan een samenleving gebaseerd op waarden, gericht op het creëren van vertrouwen en solidariteit door sociale investeringen. U hoort meer van ons. ■